

Met Jan Gijzen alvast de werkpaden verkennen

Nieuwe hoofdgreenkeeper van golfbaan 't Zelle heeft er zin in!

Greenkeeper nam met hoofdgreenkeeper Jan Gijzen een kijkje op zijn nieuwe werkplek: golfbaan 't Zelle bij Hengelo in de Gelderse Achterhoek. Samen met eigenaar Gijs van Dorth tot Medler en assistent-hoofdgreenkeeper Ingmar Wolbert deden we een bak koffie en genoten we van een ritje over de baan, herstel: over de werkpaden...

Auteur: Broer de Boer

Jan Gijzen, werkte tot 30 september op golfbaan Kagerzoom.

Het historische verhaal dat eigenaar Gijs van Dorth tot Medler vertelt over het ontstaan van de golfbaan op het familielandgoed, is bijzonder. Hier bestierde hij ooit een akkerbouwbedrijf van circa 65 hectare, met een aantal vakantiehuisjes. Hij koos – misschien wel een beetje door de nood gedwongen – voor een nieuwe groene bestemming. Het eerste deel van zijn plan uit 1987 om een deel van het bos en zijn akkers om toveren tot een golfbaan, kreeg in 1996 gestalte. Partijen als de Ierse golfbaanarchitect Tom MacAuley (greens), Van Empelen van Aalderen Partners bv als landschapsarchitecten en aannemer De Enk waren daarbij betrokken. In het jaar 2004 volgde de tweede 9-holes. Thans ligt er een volwaardige 18 holeswedstrijdbaan (par-73) en een 9 holes par-3-baan (par-54) van totaal ruim 90 hectare. Dit golf- en wandelparadijsje maakt deel uit van het circa 350 hectare grote landgoed

't Zelle bij Hengelo (G). De golfaccommodatie heeft een sfeervol gerestaureerde boerenhoeve uit 1898 als clubhuis, terwijl een eveneens fraai gerenoveerde typisch Gelderse varkensstal als onderkomen dient voor de golfshop.

Sollicitatie

De nieuwe hoofdgreenkeeper Jan Gijzen is al een paar keer op zijn nieuwe stek geweest. Van Dorth tot Medler: 'Toen onze vorige hoofdgreenkeeper Jan Garritsen meldde te gaan vertrekken, hebben we een advertentie op de site van de Greenkeeper gezet. Al snel hadden we een vijftiental reacties voor de functie van hoofdgreenkeeper. Daarbij was ook een vijftal sollicitanten uit het buitenland... Maar we gaan hier voor iemand die de taal spreekt, want de communicatie tussen greenkeepers en leden en andere golfers vinden we een belangrijk aandachtspunt.' Nu

Met eigenaar Gijs van Dorth tot Medler (l) en met assistent-hoofdgroenkeeper Ingmar Wolbert de 'lastige' hole 18 bekijken.

heeft de in Maarsbergen geboren en getogen Jan Gijzen 50 procent Achterhoeks bloed. Misschien had hij daardoor een streepje voor, wat tot zijn benoeming leidde. 'Mijn moeder is in de Achterhoek geboren', vertelt hij. 'Als kind kwam ik hier veel bij mijn grootouders. Het valt mij altijd weer op hoe vriendelijk en gastvrij men hier is op de baan. Daarnaast heb ik me voor mijn sollicitatie goed georiënteerd op deze golfbaan!' Die vriendelijkheid wordt door Van Dorth tot Medler, die een onmiskenbaar Limburgse tongval heeft, bevestigd: 'Het gaat hier ook allemaal veel relaxter, tot aan het starten toe. De Achterhoek associeert men met rust en ruimte. Een oord van rust voor de aan hectiek gewende Randstedelingen. Veel wandelaars maken hier gebruik van de paden op het landgoed, zoals onze gasten in de acht vakantiewoningen en de vier Finse bungalows op het terrein. Daarnaast loopt het Pieterpad over ons terrein. Maar ook omwonenden mogen gebruikmaken van de fraaie natuur, om reeën en ander wild te ontmoeten en van de flora te genieten. Zelfs met de buurtschap Varsseel bestaan nauwe banden. Als goede *noabers* nodigen we de inwoners minstens eenmaal per jaar uit op onze locatie. Daarnaast onderhouden we in een *hospitality chain* met de Keppelse en de Lochemse golfbaan goede contacten.'

Greenkeeping

In het hoogseizoen verzorgen acht medewerkers de baan, inclusief Van Dorth zelf. Dat gebeurt vanuit de Agrec Zelle bv die al eerder was opgericht. Feitelijk zijn het sloten maaien en het bezanden van de fairways de enige werkzaamheden die door derden gedaan worden. De greenkeeperssschuur heeft de tand des tijds doorstaan en puilt uit van het materieel. Jan Gijzen heeft er speciaal voor GREENKEEPER een lijstje van gemaakt (zie kader). Bijzonder is dat een externe monteur hier eenmaal per week langskomt voor het onderhoud van materieel en handgereedschap. 'Dat spreekt me wel aan', vindt Jan. 'Als je dat zelf doet, verspil je veel tijd aan onderhoudsklussen.' Wat vindt de kersverse hoofdgroenkeeper van zijn nieuwe 'golf'baan? 'Golbaanarchitect MacAuley was als geen andere golfarchitect in staat om van incurante stukken grond een prachtige golfbaan te maken', weet Jan Gijzen. 'Daarbij moest en kon hij rekening houden met de bomen die hier stonden. Je ziet gewoon hoe slim hij de greens zo aangelegd heeft dat er zo weinig mogelijk schaduw op valt.' Na een kijkje bij hole 18 – lastig, met moeilijke pinposities vanwege ondulaties – pakken we het dieselwerkpaard om de paden op te gaan.

De paden op

't Zelle kent slechts 1,5 km verhard pad voor de golfers. 'Padvast Achterhoek' heet dit product. Na de verharding gaat het over in zandpaden, die hier snel opdrogen. Het Padvast Achterhoek bestaat uit fijn split, dat mooi blijft liggen en beter bevalt dan de schelpenpaden die er eerst lagen. Puur voor transportdoeleinden over de verharde paden of de holes rijden is voor de medewerkers taboe. Wij moeten dus het speciale werkpad voor materieel gebruiken dat zich door het bos slingert. Voor Jan Gijzen en mij een unieke ervaring. De Achterhoek staat bekend om zijn coulisselandschap, maar hier rijd je achter de coulissen van de holes langs, zonder dat golfers de greenkeepers hoeven te zien. Hieruit blijkt hoe ruim de golfbaan is opgezet. Maar al rijdend en kijkend moeten we ook constateren dat de verschillen tussen de holes van het oude (1996) en het nieuwe gedeelte (2004) visueel nauwelijks waarneembaar zijn. 'Alleen als je heel nauwkeurig naar de greens kijkt, kun je met name qua opbouw enkele kleine verschillen waarnemen', aldus Ingmar Wolbert

Prioriteiten

Jan Gijzen was op golfbaan Kagerzoom, waar hij eerder bij De Ridder in dienst was, natuurlijk een geheel andere golfbaan en klei als overwegende grondsoort gewend. 'Ik kom nu op een echte "bos-zandgolfbaan" terecht. En ik heb daar wel zin in. Om te beginnen kun je er in de winter veel meer mee, zo'n baan is dan veel droger. En aangezien hier fairwayberegening ontbreekt, zal men het standpunt huldigen dat de fairways in de zomer best wel wat geel mogen worden. Maar ik heb al twee beregeningshaspels gezien, die ik kan inzetten als de nood echt aan de man komt. De beregeningshaspels zijn hier overigens ook nodig om te beregenen nadat we aaltjes ingebracht hebben in de strijd tegen de engerlingen.' Je ziet hier ook direct dat de prioriteiten qua onderhoud bij de greens liggen en bijvoorbeeld niet bij de bunkers. Bij een enkele bunker steekt triomfantelijk een toefje groen de kop op in het smetteloos witte zand. Net als op Kagerzoom groeit ook hier op de greens een mengsel van roodzwenkgras en struisgras. Aanvankelijk was het de bedoeling om de greens op deze golfbaan volledig uit roodzwenk te laten bestaan ('t Zelle is een van de zogenaamde DGB's, red.), maar de leden hebben dat teruggedraaid. 'Ach', zegt Jan Gijzen, 'greens met 100 procent roodzwenkgras zijn lastig te onderhouden. Zeker als je kort wilt maaien kan het moeilijk zijn om de green mooi

Jan Gijzen gaat komend jaar op deze zogenaamde DGB-baan ook aan de GEO-certificering werken.

't Zelle kent slechts 1,5 km verhard pad voor de golfers.

groen te houden. Met struisgras lukt dat beter, maar ja, dat is weer gevoeliger voor ziektes, terwijl roodzwenk in de winter een vrij sterke grassoort blijkt te zijn en 's zomers een lagere waterbehoefte heeft.' Het klinkt alsof Jan, gezien zijn ervaringen, eigenlijk wel blij is met deze mix van grassoorten op zijn greens. 'Op de Kagerzoom hebben we het afgelopen jaar zo'n 100 kg N gebruikt voor de bemesting.' Zijn vakbroeder Ingmar meldt dat dit op 't Zelle in het afgelopen jaar een fractie hoger heeft gelegen, zo'n 125 kg N. En samen zijn ze van mening dat ze op beide banen best wel duurzaam bezig zijn. Jan Gijzen krijgt daar overigens komend jaar genoeg mee te maken. 'Ik heb begrepen dat wij komend jaar ook aan de GEO-certificering gaan werken. Daartoe zal ik de komende tijd een aantal gegevens moeten verzamelen.'

Pijnpunt veranderen

Wat zou Jan Gijzen willen veranderen op deze golfbaan? Met zijn nieuwe werkgever Van Dorth tot Medler aan tafel vraagt zoiets natuurlijk om een diplomatiek antwoord. Jan benoemt enkele positieve punten: de fraaie, grote greens, de hoge rough, de vele bloemen en de prachtige natuur die je hier in de vorm van oude, beeldbepalende bomen ziet. 'Vetpriezen' noemen ze Jans inleidende woorden in deze regio. Maar vervolgens is hij ook to the point: 'De aansluiting van de par-3 op de rest van het parcours vind

ik nogal kaal; daar zou ik zeker iets mee willen gaan doen.' 'Maar wat dan?' vraag ik. 'Nou, ik zou bijvoorbeeld de rough daar wat ruiger te maken, dat zou al een stuk helpen.' Bij Gijs van Dorth is inmiddels een glimlach op het gezicht verschenen. 'Welkom op 't Zelle, goed gezien, Jan Gijzen! En ik zal het je maar direct vertellen, dit is een pijnpunt geweest. Want aanvankelijk hadden we daar een hoge rough. Maar omdat de leden klaagden over balverlies, moest en zou de rough daar korter. En... dat is gebeurd, en daar kijken we nu tegenaan, en ook de leden vinden het een beetje kaal. Ik deel je mening volledig en eerlijk gezegd zijn er plannen om daar wat meer groen in te planten.'

Jan startte 1 oktober jl. met zijn werk als hoofd-greenkeeper op golfbaan 't Zelle. Het gezin Gijzen, met een jonge tweeling, heeft serieuze plannen om zijn huis in Maarsbergen te verruilen voor een nieuw onderkomen in de Achterhoek.

Machinelijst golfbaan 't Zelle

- 2 Toro twisters
- 2 Toro Greenmasters 1000
- 2 Toro Reelmasters 5500
- 3 Toro Greenmasters 3400
- Toro Sand Pro 5040
- Tycrop Quickpass 450
- John Deere 8800 Terraincut
- Landini Alpine 65
- Antonio Carraro SRX 8400
- BCS Vulcan 850
- Amazone klepel/zuigmachine
- Amazone kunstmeststrooier
- Vertidrain 7316
- Vertidrain 7521
- Verti Knife 1800
- Van Dale TV 170 versnipperaar
- Redexim Speedseed 1200
- Vredo 212.03.5 supercompact
- Trilo BL400
- 2 Stihl BR600 bladblazers
- 2 Stihl FS480 bosmaaiers
- Zenoah kantenmaaier
- Stihl 026 kettingzaag
- Husqvarna 346XPG kettingzaag
- 2 Flymo's
- Heet lijntrekker
- Hardi 400 Liter spuit
- Homburg Drainage Reiniger
- 2 Perrot beregeningshaspels

De nuloptie is voor mij geen optie

Ik ben ervan overtuigd dat we niet zonder gewasbeschermingsmiddelen kunnen, maar dat we wel met minder middelen toekunnen. En dat velen die mening met mij delen, werd onlangs weer eens bevestigd door onderzoeken in de VS en in Europa. Onderzoeken die gepresenteerd werden tijdens de conferentie van de European Turfgrass Society

Het blijkt dat een volledig chemieloos sportgrasonderhoud een brug te ver is. In die situatie holt de kwaliteit van deze grasoppervlakten hard achteruit. Vrij snel zal het grasoppervlak niet meer aan de normen voldoen die de sportbonden daarvoor stellen. Met andere woorden: het is gebeurd met het sportieve plezier. En de eerlijkheid van golfgreens? Die kun je bijvoorbeeld wel vergeten als je niet meer met chemie mag ingrijpen. Ik zeg dus: focus niet op 'hoe kunnen we zonder gewasbeschermingsmiddelen', maar op 'hoe kunnen we met minder middelen een zo sterk mogelijke grasplant krijgen'! En dat begint mijns inziens met verbetering van het algemeen grasmanagement.

'Volledig chemieloos sportgrasonderhoud is een brug te ver'

Voor golfbanen zijn GEO en CtG geweldige instrumenten. En ook ik ben er helemaal voor dat we iets aan de natuur doen op de golfbaan, net als rond sportvelden. Maar ligt de focus daar momenteel niet te sterk op, besteden we niet te weinig aandacht aan de grasplant? Ook daarin werd mijn mening recentelijk bevestigd: Amerikaanse en Europese onderzoekers zijn het erover eens dat we onvoldoende van de fysiologie van de grasplant weten, het inwendige functioneren van de grasplant dus. Waar wel geld voor wordt uitgetrokken, dat is natuurontwikkeling. Noch in de VS noch in Europa zijn er budgetten voor fundamenteel onderzoek aan de grasplant. Dat is niet sexy genoeg!

'Waaruit bestaat de milieuwinst bij een totaalverbod van gewasbeschermingsmiddelen?'

Voor zogenaamde plantversterkers geldt hetzelfde. Ik twijfel er niet aan dat er producten zijn die werken. Alleen, we weten vaak niet wat we wanneer moeten toepassen om de verschillende soorten stress van de grasplant te verminderen. Maar misschien chargeer ik. En natuurlijk moet ik me haasten om te zeggen dat goede hoofdgreenkeepers en fieldmanagers uitstekend weten wanneer ze moeten beluchten, bezanden, beregenen en op de weersgesteldheid inspelen om de grasplanten goed te verzorgen.

Als we het gebruik van chemie willen verminderen, zullen we de plant op een of andere manier sterker moeten maken. De veredeling speelt daarin een belangrijke rol, door grassen te selecteren die minder gevoelig voor ziekten zijn. Maar we zouden ook meer energie moeten steken in onderzoek naar de meest geschikte opbouw van je grasoppervlakten, hoe je neerslagpieken beter kunt opvangen en hoe je het moment van beregenen zo lang mogelijk kunt uitstellen. Hoe verhouden die factoren zich eigenlijk tot het maaieregime? We gissen nu maar, weten te weinig van de werkingsmechanismen van het inwendige van de plant. En we raden er nog steeds

naar met welke producten en met welke timing we de grasplant een steuntje in de rug kunnen geven.

En wat chemie betreft: waar praten we eigenlijk over? In vele ruilverkavelingen is de biodiversiteit verminderd door het verdwijnen van windsingels rondom vele weilanden. Naast een grote diversiteit in flora en fauna schiepen die windsingels ook een bepaald microklimaat. In combinatie met waardplanten konden sommige ziekten en plagen hierin uitstekend gedijen. De ruilverkavelingen zorgden ook voor vermindering van ziekten- en plagendruk... In de golf zetten we ons met natuurontwikkeling in om weer terug te gaan naar die situatie. En ik ben ervan overtuigd dat niemand tot dusverre met het volgende bezig is: werkt dat microklimaat, dat wij nu aan het herscheppen zijn met zijn eventuele waardplanten, niet juist negatief op ziekten en insectenplagen? Geloof me, ik ben voor natuurontwikkeling op de golfbaan, maar ook dan mag en moet je er wel kritisch over nadenken. Gesloten struiken- en boomvakken en een hoge rough zijn goed voor de natuurontwikkeling, maar het kunnen ook factoren zijn die een vochtiger en schaduwrijker microklimaat veroorzaken op je gevoelige greens.

Kijk, als we een antwoord hebben op dit soort vragen, dan komen we een stap verder bij het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Maar wees eerlijk: sport- en golfcentra gebruiken maar een fractie van de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen die in de landbouw worden gebruikt. In de maatschappij wordt gedacht dat er veel gespoten wordt op golfbanen, maar het tegendeel is waar! En in Nederland hebben we in tegenstelling tot andere landen de grote plus van de spuitlicentie: men leert omgaan met spuitmachines, spuitdoppen en driftbeperkingen om schade aan het milieu zo veel mogelijk te voorkomen... Dat werkt in de VS en het VK heel anders! Waaruit bestaat de milieuwinst bij een totaalverbod van gewasbeschermingsmiddelen op onze sport- en golfgrassen?

Maurice Evers, Dutch Outdoor Concepts